

Sädeturvapäivillä Tampere-talossa

29.5.2026

Tämän artikkelin kirjoittaja sai mahdollisuuden osallistua Tampere-talossa joka vuosi järjestettäviin Sädeturvapäiviin viime lokakuussa. Silloin järjestettiin 48. Sädeturvapäivät, eli näillä koulutuspäivillä on lähes 50 vuoden perinteet. Sädeturvapäivät on tarkoitettu lääketieteellisen säteilynkäytön ammattilaisille eli radiologian erikoislääkäreille (radiologeille), fyysikoille sekä röntgenhoitajille ja päivillä on mahdollisuus päivittää tietämystään erityisesti lääketieteelliseen säteilynkäyttöön liittyen. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ionisoivasta säteilystä (1044 / 2018, luku 3 ja liite 5) edellyttää säteilyn lääketieteelliseen käyttöön osallistuvien henkilöiden ammatillista täydennyskoulutusta liittyen säteilysuojeluun. Lisäksi Säteilyturvakeskuksen ohjeessa (ST 1.7) on vahvistettu täydennyskoulutuksen sisältöä koskevat vaatimukset eri lääketieteellisille säteilynkäyttöryhmille säteilysuojelun osalta. Tämän ohjeen mukaiseen säteilysuojelukoulutuksen tarpeeseen vastaavat joka vuosi järjestettävät Sädeturvapäivät.

Kirjoittajalle Sädeturvapäiville osallistuminen ei liene yhtä välttämätöntä kuin lääketieteellisille säteilynkäyttäjille, mutta kuitenkin tarpeellista, koska kirjoittaja opettaa kaikille sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoille opintojakson osaa Säteilysuojelu ja radiologiset tutkimukset (SEAMK Opetussuunnitelma Sairaanhoitajakoulutus) ja on siis syytä opiskella ja päivittää tietämystä näistä asioista opetuksen sisältöön liittyen.

Sädeturvapäivät järjestettiin 30.-31.10.2025 ja kirjoittaja osallistui molempina päivinä valitsemiinsa sessioihin. Sessioiden lisäksi päivillä oli mahdollisuus osallistua laitevalmistajien esittelyihin ja näyttelyyn, jossa saattoi tutustua uusimpiin laitteisiin ja niiden ominaisuuksiin. Mielenkiintoisimmat luennot olivat mielestäni STUK:n (Säteilyturvakeskus) ja Tampereen yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan professori Anssi Auvisen luento Lasten säteilyannoksista ja sädeherkkyydestä, Pohjois-Savon hyvinvointialueen lastenradiologin Anu Ruuskasen luento Lasten natiivikuvien hukkakuvaprojekti ”HUKUTA” sekä STM:n johtaja Andreas Blancon luento Sote-katsaus – Miten hyvinvointialueet pärjäävät.

Lasten sädeherkkyydestä

Professori Auvinen totesi luennossaan, että tietokonetomografiatutkimukset ovat merkittävä potilaiden säteilyaltistuksen lähde ja siten niihin liittyy suurentunut syöpäriski. Hänen mukaansa lasten tietokonetomografiatutkimukset eivät valitettavasti ole Suomessa vähenemässä. Tutkimustiedon mukaan säteilyn aiheuttama lasten syöpäriski on joissain syövissä 1,5 -2 kertainen aikuisiin verrattuna. Lasten tietokonetomografiatutkimukset saattavat lisätä muun muassa leukemian riskiä.

Lasten natiivikuvausten hukkakuvat/uusinnat

Lastenradiologi Ruuskanen kertoi luennossaan KYS:n (Kuopion yliopistosairaala), Iisalmen sairaalan, Varkauden sairaalan ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen terveyskeskusröntgeneiden yhteisestä lasten natiivikuvauksiin liittyvästä hukkakuvaprojektista. Tammi-helmikuussa 2025 röntgenhoitajat lähettivät uusimansa natiivitutkimusten hukkakuvat PACS:iin (digitaalinen kuva-arkisto) ja sieltä radiologi arvioi hukkakuvat. Peräti 6 % uusituista lasten hukkakuvista olisi ollut radiologin mielestä diagnostisia eli niitä ei olisi tarvinnut uusia. Tämä tarkoittaisi sitä, että röntgenhoitajien uusintaherkkyys lasten röntgenkuvauksissa oli radiologin mielestä vähän liiallinen. Huolellisella kuvien arvioinnilla ja radiologin konsultoinnilla saataisiin siis lasten uusintakuvauksia ja sitä kautta säteilyannoksia vähenemään. Valitettavasti terveyskeskusröntgeneissä röntgenhoitajat kuitenkin työskentelevät usein vailla mahdollisuutta konsultoida radiologia.

Hyvinvointialueuudistuksen vaiheesta

STM: johtaja Blanco on mukana Hyvinvointialueiden arviointimenettelyryhmässä. Arviointimenettelyssä 17.6.2025 lähtien ovat olleet Itä-Uudenmaan, Keski-Suomen ja Lapin hyvinvointialueet. Blancon mukaan SOTE-uudistuksen alku on ollut myönteinen (aloitus 1.1.2023 lähtien), mutta laaja toimeenpano on vasta alkuvaiheessa. Väestön luottamus muutokseen on vähentynyt ja luottamus alueiden kykyyn järjestää palvelut on eriytynyt, koska hyvinvointialueiden toiminnallinen ja taloudellinen eriytyminen on jatkunut. Blancon mukaan Helsinki, Pirkanmaa ja HUS pärjäävät. Parannettavaa hyvinvointialueilla olisi ainakin hoitoon pääsyssä, henkilöstöön liittyvissä asioissa ja digitaalisissa palveluissa. Kiireettömän erikoissairaanhoidon jonot ovat kasvussa. Blancon mukaan jokaisella hyvinvointialueella on jotain puutteita lakisääteisten palvelujen järjestämisessä. Jos hyvinvointialue ajautuu arviointimenettelyyn, lopputulema voi olla hyvinvointialueen liittäminen toiseen hyvinvointialueeseen.

Sädeturvapäiville voi osallistua etänä tai paikan päällä. Kirjoittaja on ollut muutamana aiempana vuotena mukana etäosallistujana, mutta paikan päällä osallistuminen on aivan eri tavalla mieltä avartavaa. Silloin on luentojen lisäksi mahdollisuus tavata kollegoita, vanhoja tuttuja tai uusia tuttavuuksia, ja käydä heidän kanssaan hyviä keskusteluja esimerkiksi säteilysuojeluasioihin liittyen.

Katriina Kuhalampi
Lehtori
Hyvinvointi ja kulttuuri

Lähteet

SEAMK Opetussuunnitelma Sairaanhoitaja

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ionisoivasta säteilystä (1044/2018). Finlex. https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20181044

Säteilyturvakeskus. ST 1.7. *Säteilysuojelukoulutus terveydenhuollossa*. https://stuk.fi/documents/150192312/162639293/ST1-7.pdf/51e54843-ce63-7b0f-7d7a-3191e7b125c3/ST1-7.pdf?t=1684840293871

Sädeturvapäivien luentolyhennelmät ja luentomuistiinpanot